

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 29 april 2019

Mål nr

Ö 701-19

ANSÖKANDE STAT

Republiken Nordmakedonien

PERSON SOM FRAMSTÄLLNINGEN AVSER

SM

Offentlig försvarare: Advokat ED

SAKEN

Prövning enligt 18 § lagen (1957:668) om utlämning för brott

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att det inte finns hinder enligt utlämningslagen mot utlämning av SM och att en utlämning inte heller kan anses oförenlig med Europakonventionen.

SM ska fortfarande vara häktad i ärendet.

ED ska få ersättning av allmänna medel för biträdet åt SM med 121 248 kr. Av beloppet avser 76 935 kr arbete, 19 773 kr tidsspillan, 290 kr utlägg och 24 250 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

UTLÄMNINGSFRAMSTÄLLNINGEN M.M.

Framställningen

1. Justitieministeriet i Republiken Nordmakedonien har begärt att SM ska utlämnas dit för verkställighet av ett fängelsestraff.

Riksåklagarens och SM:s inställning m.m.

2. Enligt riksåklagaren finns det inte något hinder mot utlämning.

3. SM har motsatt sig utlämning. Han har gjort gällande att det föreligger hinder mot utlämning enligt 8 § utlämningslagen. Han har också anfört att en utlämning är oförenlig med artikel 3 i Europakonventionen och skulle strida mot den unionsrättsliga likabehandlingsprincipen. SM har gjort gällande även att han inte fick en rättvis rättegång i Nordmakedonien och att domen mot honom är felaktig.

4. SM har i utlämningsärendet varit frihetsberövad som anhållen och häktad sedan den 5 oktober 2018.

SKÄL

Åberopad dom m.m.

5. Republiken Nordmakedonien har, liksom Sverige, tillträtt 1957 års utlämningskonvention. Nordmakedonien har till stöd för framställningen åberopat en dom meddelad den 7 oktober 2015 av domstolen i Veles. Domen fastställdes av appellationsdomstolen i Skopje den 25 november 2015. SM dömdes till fyra års fängelse.

6. Gärningarna bestod i att SM den 29 april 2014 i sin bostad i Kavadarci, Nordmakedonien, dels innehaft 2,05 gram heroin, 3,63 gram amfetamin och två tiomillilitersbehållare med metadon, dels utanför sin bostad överlåtitt ett paket med okänd mängd heroin för ett belopp om 1 000 denarer.

SM:s uppgifter

7. SM har uppgett i huvudsak följande.

8. Han fick inte någon rättvis prövning. Domstolarna gjorde en felaktig bedömning i skuldfrågan. Fängelsestraffet är oproportionerligt långt. Om han utlämnas riskerar han att skadas eller dödas av medfångar. Det finns en hotbild mot honom från en person i Nordmakedonien, som tror att han angav personen till polisen. Personen har kopplingar till maffian, som finns i de nordmakedonska fängelserna. På grund av den utbredda korruption som förekommer på fängelserna samt missförhållandena i övrigt där, som bl.a. resulterat i flertalet dödsfall, kommer myndigheterna i Nordmakedonien inte att kunna skydda honom mot hot och våld.

9. Anledningen till att han i slutet av 2015 eller i början av 2016 flyttade till Sverige var ett dödshot som riktats mot honom. Hans avsikt vid flytten var att stanna här. Sedan han kom till Sverige har han inte återvänt till Bulgarien eller Nordmakedonien. Han har inte heller rest till något annat land. Han och hans sambo, som är svensk medborgare, hade vid tiden för hans gripande bott tillsammans i cirka två år. De träffades i Sverige. Att han har haft en postadress på Karlavägen i Stockholm och hans sambo en annan postadress beror på att hyresvärden till den lägenhet som de hyrde i andra hand, inte ville att de skulle folkbokföra sig där.

10. Under den tid som han har bott i Sverige har han haft flera olika arbeten, bl.a. som lagerarbetare. Inkomsten från arbetena, tillsammans med hans sambos lön och vissa bidrag från hans familj i Nordmakedonien, har varit

tillräcklig för hans försörjning. Några dagar efter att han greps skulle han ha börjat på ett nytt arbete. Han kan lite svenska, åtminstone tillräckligt för att kunna sköta de arbeten som han hittills har haft, men han har inte kunnat genomföra studier i svenska. När han har lärt sig mer svenska hoppas han kunna få arbete inom rehabilitering och fysioterapi, som han studerade i Bulgarien. Han är folkbokförd här och är inskriven vid arbetsförmedlingen.

11. Om det skulle bli aktuellt, samtycker han till att avtjäna det utdömda fängelsestraffet i Sverige.

Utlämning av en unionsmedborgare till tredje land

12. Av 2 § utlämningslagen framgår att svenska medborgare inte får utlämnas. Utlämningslagen faller inom området för den nationella behörigheten enligt unionsrätten. EU-domstolen har emellertid slagit fast att medlemsländerna är skyldiga att iaktta unionsrätten, när de utövar den nationella behörigheten. Medlemsländerna är alltså skyldiga att tillämpa den unionsrättsliga likabehandlingsprincipen, om en unionsmedborgare har utövat sin rätt till fri rörlighet. (Se t.ex. *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, jfr NJA 2016 s. 1024.)

13. Bestämmelsen i 2 § utlämningslagen innebär att en svensk medborgare behandlas på ett annat sätt än en medborgare i ett annat medlemsland (jfr diskrimineringsförbudet enligt artikel 18 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF). Därmed kan bestämmelsen även sägas innebära en begränsning av den fria rörligheten i den mening som avses i artikel 21 i FEUF.

14. *Petruhhin* gällde utlämning från ett medlemsland till tredje land för lagföring av en unionsmedborgare. Domstolen fann att särbehandling av unionsmedborgare från andra medlemsländer jämfört med landets egna medborgare i fråga om utlämning till tredje land utgör en begränsning av den

fria rörligheten. Av domen följer dock att syftet med en begränsning – att minimera risken för att personer som har begått brott undgår straff – kan motivera en särbehandling. En begränsning förutsätter att den grundar sig på objektiva överväganden och står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas med nationell rätt (p. 34). I ett senare avgörande, *Raugevicius* (C-247/17, EU:C:2018:898), fann domstolen att samma synsätt gjorde sig gällande i ett fall som rörde utlämning från Finland till Ryssland av en unionsmedborgare för straffverkställighet.

15. Av *Raugevicius* följer att ett medlemsland beträffande utlämning är skyldigt att behandla en unionsmedborgare på samma sätt som landets egna medborgare, om unionsmedborgaren är stadigvarande bosatt (eng. permanent residence; fr. résident de manière permanente) i medlemslandet. Det förutsätter att medborgaren uppvisar en tydlig integration i det medlemsland som ska pröva begäran om utlämning (*Raugevicius*, p. 46).

16. En utlämning minimerar risken för att medborgare i andra unionsländer undgår straff. Samtidigt uppkommer en risk för att en utlämning inkräktar på unionsmedborgarens rätt till fri rörlighet. EU-domstolen anvisar därför det anmodade landet att kontrollera om den nationella lagstiftningen gör det möjligt att undvika att en unionsmedborgare i annan medlemsstat lämnas ut. Av betydelse är då om lagstiftningen är proportionerlig på så vis att den medger åtgärder som är lika effektiva för att uppnå syftet att ett straff kan verkställas, men som i mindre utsträckning än en utlämning inkräktar på den fria rörligheten (jfr *Raugevicius*, p. 40, även p. 37).

17. Högsta domstolen i Finland kom vid sin fortsatta prövning av *Raugevicius*-fallet fram till att det fanns hinder mot att bifalla Rysslands begäran (HD 2019:12). Domstolen tillämpade då den finländska motsvarigheten till 2 § utlämningslagen fördragskonformt.

18. Frågan är om ett påstående om att en utlämning skulle stå i strid med unionsrättens regler ska behandlas som ett påstående om att det finns ett legalt hinder enligt 2 § utlämningslagen.

Ramen för Högsta domstolens yttrande till regeringen

19. Högsta domstolen ska enligt 18 § första stycket utlämningslagen pröva om utlämning lagligen kan beviljas enligt vad som anges i 1–10 §§.

20. I sina yttranden till regeringen har Högsta domstolen även uttalat sig huruvida en utlämning skulle vara oförenlig med Europakonventionen, om en sådan prövning aktualiseras. Bedömningen har då skett på grundval av den utredning som förts fram i ärendet (se t.ex. NJA 2009 s. 280). Till skillnad från ett uttalande om att hinder föreligger enligt någon av bestämmelserna i 1–10 §§ utlämningslagen är ett sådant uttalande inte bindande för regeringen när den beslutar om framställningen ska bifallas eller inte (se 18 § första stycket och 20 § första stycket).

21. När det görs gällande att en utlämning skulle stå i strid med unionsrättens regler om rätt till fri rörlighet och likabehandling tar påståendet direkt sikte på frågan om 2 § utlämningslagen ska tillämpas till förmån för en unionsmedborgare. Det rör sig inte om en tillämpning av fördragets bestämmelser som sådana. Det är i stället en fråga om att tillämpa 2 § på ett sätt som är förenligt med Sveriges skyldigheter enligt unionsrätten.

22. Det finns därför anledning att, på sätt som gjordes också av Finlands högsta domstol, tillämpa 2 § utlämningslagen fördragskonformt och likställa unionsmedborgare med svenska medborgare, om unionsmedborgaren uppfyller kravet på stadigvarande bosättning här.

23. Nordmakedonien har, liksom Sverige, tillträtt konventionen om överförande av dömda personer av den 21 mars 1983 (överförandekonventionen). Den har genomförts i svensk rätt genom lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL). Av 25 a § följer att verkställighet av en frihetsberövande påföljd som ådömts eller beslutats av domstol i Nordmakedonien under vissa angivna förutsättningar kan ske i Sverige om den dömde har hemvist här. Den svenska lagstiftningen måste därför ses som proportionerlig på det sätt som krävs enligt *Raugevicius* (p. 40).

24. En annan sak är huruvida förutsättningar för straffverkställighet enligt IVL föreligger i det enskilda fallet. Den prövningen avser inte om det finns hinder mot utlämning enligt 1–10 §§ utlämningslagen och faller därför utanför ramen för Högsta domstolens yttrande i ett utlämningsärende.

Har SM stadigvarande bosättning i Sverige?

25. SM är, utöver att vara medborgare i Nordmakedonien, medborgare i Bulgarien och är därmed medborgare i Europeiska unionen. Han har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet enligt artikel 21 i FEUF och flyttat till Sverige. Hans situation omfattas därför av tillämpningsområdet för reglerna om likabehandling i artikel 18 i FEUF. Frågan är då om SM ska anses ha stadigvarande bosättning i Sverige och därmed visar en tydlig integration i det svenska samhället (jfr p. 15 i det föregående).

26. I det finländska avgörandet (HD 2019:12) hade den person som begärdes utlämnad varit bosatt i Finland i närmare sju år. Han hade två barn som var finländska medborgare. Enligt domstolen var han integrerad i det finländska samhället. Han ansågs ha stadigvarande bosättning i Finland.

27. SM hade när han frihetsberövades bott i Sverige i knappt tre år. Som EES-medborgare har han uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 § 2 utlämningslagen (2005:716). För permanent uppehållsrätt krävs emellertid att en EES-

medborgare har vistats lagligt i Sverige utan avbrott i minst fem år (6 §). Att en unionsmedborgare inte har permanent uppehållsrätt utesluter emellertid inte att han eller hon kan anses vara stadigvarande bosatt här i den mening som nu är aktuell. Eftersom syftet med överföring av verkställighet främst är att öka möjligheten för den dömdes sociala återanpassning efter avtjänat straff bör den frågan bedömas mot bakgrund av graden av integration i det svenska samhället. Av betydelse är då bl.a. anknytningen till Sverige genom familj och arbete samt den tid som han eller hon har levt här.

28. SM är 33 år. Han är sambo med en svensk medborgare som han enligt uppgift har bott tillsammans med i cirka två år. Han har ingen släkt här; hans föräldrar och syster bor i Nordmakedonien. Han saknar fast bostad och fast förankring på arbetsmarknaden.

29. Vid en sammantagen bedömning kan SM inte genom sin vistelse i Sverige anses vara stadigvarande bosatt här på ett sådant sätt att han vid tillämpning av 2 § utlämningslagen ska jämföras med svenska medborgare. Det föreligger mot bakgrund av det anförda inte hinder mot utlämning enligt 2 § utlämningslagen.

Övriga åberopade skäl mot utlämning

30. SM har även anfört att det finns hinder mot utlämning enligt 8 § utlämningslagen samt att en utlämning skulle vara oförenlig med artikel 3 i Europakonventionen. Till grund för det har han åberopat den hotbild som föreligger mot honom och att förhållandena i nordmakedonska fängelser är sådana att han löper hög risk för våld som myndigheterna inte kan skydda honom mot.

31. De omständigheter som SM har åberopat medför inte att det finns hinder mot utlämning enligt 7 eller 8 § utlämningslagen. Även om vad han har anfört om förhållandena i nordmakedonska fängelser stöds av de olika

rapporter som utgör del av utredningen i ärendet ger utredningen i övrigt inte tillräckligt stöd för att en utlämning skulle stå i strid med artikel 3.

32. Inte heller i övrigt medför vad SM har anfört hinder mot utlämning.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Kerstin Calissendorff, Johnny Herre, Ingemar Persson (referent) och Eric M. Runesson
Föredragande justitiesekreterare: Lovisa Svenaeus